

Oğuzcan İREN
Avukat, LLM

CMR HÜKÜMLERİ UYARINCA ALT TAŞIMA VE RÜCU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XVII
GİRİŞ.....	1
I. CMR'YE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER VE CMR'NİN UYGULAMA ALANI	3
A. Türk Taşıma Hukukunda ve CMR'de kullanılan Terminoloji.....	3
B. CMR'ye ilişkin genel bilgiler.....	5
1. CMR'nin tarihçesi ve Türk Hukukundaki uygulaması	5
2. CMR'nin uygulama alanı	11
a. Taşıma sözleşmesi kurulmuş olmalıdır.	13
aa. Taşıyıcı ile taşıma sözleşme kurulması.....	13
aaa. Taşıma sözleşmesinin tanımı	14
bbb. Taşıma sözleşmesinin hukuki niteliği.....	15
ccc. Taşıma sözleşmesinin şartları	16
bb. Taşıma işleri komisyoncusu ile sözleşme kurulması	19
aaa. Alman Hukukundaki yaklaşım	21
bbb. İngiliz Hukukundaki yaklaşım.....	23
ccc. Türk Hukuku açısından kanaatimiz.....	24
b. Taşıma, ücret karşılığı yapılmalıdır.	27
c. Taşımanın konusu bir eşya olmalıdır.	28
d. Taşıma uluslararası nitelikte olmalı ve ayrıca yükleme veya boşaltma yeri ülkelerinden en az biri âkit ülke olmalıdır.	29
e. Taşımanın karayolu araçları ile karayolundan yapılması gerekir.	32
aa. Taşımanın tamamının kara taşıma araçlarıyla karayolundan gerçekleştirilmesi	32

bb. Eşyanın kara taşıma aracından indirilmeden aracın başka taşıma yollarıyla taşınması (CMR m.2)...	34
cc. Emtianın kara taşıma aracından indirilerek değişik tür taşıma araçlarıyla taşınması.....	39
II. BORÇLUNUN YARDIMCI KİŞİLERİN EYLEMLERİNDEN DOĞAN SORUMLULUĞU	43
A. Genel olarak	43
B. Türk Borçlar Hukukunda borçlunun yardımcı kişilerden doğan sorumluluğu	45
1. Genel olarak	45
2. Yardımcı kişinin eylemlerinden doğan sorumluluğa ilişkin görüşler.....	48
3. Yardımcı kişilerden sorumluluğun şartları	51
a. Alacaklı ile borçlu arasında bir borç ilişkisi bulunmalıdır. .	52
b. Borcun ifasında yardımcı kişi kullanılması mümkün olmalıdır.	53
c. Borcun ifasını borçlu yardımcı kişilere bırakmış olmalıdır.	53
aa. Borçlunun yardımcı kişinin ifaya katılmasına muvafakat etmesi gerekir.	54
bb. Yardımcı kişinin işin ifasına katılmış olması gerekir.	56
d. Yardımcı kişinin fiili sebebiyle bir zarar ortaya çıkmış olmalıdır.	57
e. Farazi kusur bulunmalıdır.	60
4. Sorumluluğu sınırlandıran veya kaldıran anlaşmalar	61
5. Yardımcı kişilerin eylemlerinden doğan sorumluluğun sonuçları.....	62
a. Alacaklının tazminat hakkı	62
b. Borçlu ve yardımcı kişi arasında rücu ilişkisi	63
III. CMR MADDE 3 HÜKMÜ UYARINCA TAŞIYICININ YARDIMCI KİŞİLERİN EYLEMLERİNDEN DOĞAN SORUMLULUĞU	65
A. Genel olarak	65

B. CMR m.3 uyarınca taşıyıcının eylemlerinden sorumlu olduğu kişiler.....	67
1. Taşıyıcının çalıştırdığı kişiler.....	67
2. Taşıyıcının, taşımanın yapılması için hizmetlerinden yararlandığı diğer kimseler	71
a. Genel olarak	71
b. Alt taşıyıcılar.....	74
C. CMR m.3 uyarınca taşıyıcının sorumlu tutulabilmesinin şartları..	78
1. Sorumluluğun CMR kapsamında kalan bir sebepten kaynaklanması.....	78
2. Yardımcı kişinin bir zarara sebep olması.....	80
3. Yardımcının görevi kapsamında zarara yol açması	81
4. Zarara sebep olan eylemi taşıyıcı gerçekleştirmiş olsaydı, taşıyıcının zarardan sorumlu tutulabiliyor olması	85
a. Taşıyıcının sorumlu olduğu haller	85
b. Taşıyıcının sorumluluktan kurtulduğu haller	86
D. CMR m.3 kapsamında taşıyıcıya karşı açılacak sorumluluk davası	89
1. Genel olarak	89
2. Davacı	90
a. Gönderen ve gönderilenin tespiti	90
b. Türk Usul Hukukunda dava takip yetkisi	92
c. CMR'de dava takip yetkisine ilişkin görüşler.....	95
aa. Dava takip yetkisinin tespiti açısından kanunlar ihtilafı kurallarına başvurulması gerektiği yönündeki görüşler	96
bb. Dava takip yetkisinin gönderene ve gönderilene aynı anda ait olduğu yönündeki görüşler	96
cc. Dava takip yetkisinin gönderene veya gönderilene ait olduğu yönündeki görüşler	100
dd. Türk Hukukundaki uygulama	102
3. Davalı	105

4. Yetkili Mahkeme.....	108
5. Bildirim ve Zamanaşımı.....	109
IV. TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE TAŞIYICININ YARDIMCI KİŞİNİN EYLEMLERİNDEN DOĞAN SORUMLULUĞU	113
A. Genel olarak	113
B. Taşıyıcının sorumlu olduğu kişilerin ayrımı	114
1. eTTK dönemi	114
a. Taşıyıcının kullandığı kimseler veya maiyetinde çalışanlar.....	114
b. Müteakip taşıyıcılar ve alt taşıyıcılar.....	115
2. 6102 s. TTK dönemi	116
a. Taşıyıcının yardımcı kişileri	116
b. Fiili taşıyıcı.....	117
C. Taşıyıcının yardımcı kişilerin eylemlerinden doğan sorumluluğun şartları	119
1. 6762 s. eTTK dönemi.....	119
2. 6102 s. TTK dönemi	120
D. Sorumluluk Davası.....	121
1. 6762 s. eTTK dönemi.....	122
2. 6102 s. TTK dönemi	123
a. Davacı	123
aa. Gönderenin veya gönderilenin zarara uğradığı hallerde dava takip yetkisi.....	123
bb. Gönderenin veya gönderilenin, üçüncü bir kişinin zararı sebebiyle dava takip yetkisi	130
aaa. Alman Hukukunda üçüncü kişinin zararının tazmin kurumu (Drittschadensliquidation) ve taşıma hukukundaki uygulaması.....	131
bbb. TTK m.871 f.1 c.4 ve Türk Hukukunda üçüncü kişinin zararını tazmin kurumu ve buna ilişkin değerlendirmelerimiz.....	134

cc. Üçüncü kişiyi koruyucu etkili sözleşme ve üçüncü kişinin taşıyıcıdan sözleşmeye dayalı istemde bulunup bulunamayacağı sorunu	138
b. Davalı	143
c. Yetkili Mahkeme	144
d. Bildirim ve zamanaşımı	145
I. MÜTEAKİP TAŞIMA HÜKÜMLERİ (CMR MADDE 34 İLA 40) UYARINCA TAŞIYICININ SORUMLULUĞU	147
A. Genel olarak	147
B. CMR'de müteakip taşımanın şartları	151
1. Tek bir taşıma sözleşmesiyle taşımanın üstlenilmesi	151
2. Taşıma senedinin mevcudiyeti ve müteakip taşıyıcılar tarafından yük ile birlikte kabul edilmesi	155
3. Müteakip taşıyıcıların taşımaya fiilen katılıp katılmaması gerektiği sorunu	159
4. Müteakip taşıyıcının taşıma senedine isim yazma ve maktuz verme zorunluluğunun olup olmadığı sorunu	160
5. Taşımanın karayoluyla yapılması	161
C. Müteakip taşıma hükümleri uyarınca sorumluluk davası	161
1. Davacı	161
2. Davalı	161
3. Yetkili Mahkeme	163
4. Zamanaşımı	164
D. Müteakip taşıma hükümleri uyarınca taşıyıcılar arası rücu davası	165
1. Genel olarak	165
2. Davacı	168
3. Davalı	169
4. Yetkili Mahkeme	172
5. Zamanaşımı	174

I. CMR KAPSAMINDAKİ TAŞIMALARDA, TAŞIYICILAR ARASI RÜCU İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK HÜKÜMLERİN TESPİTİ SORUNU VE ÇÖZÜM ÖNERİSİ	177
A. Kapsam.....	177
B. Genel olarak	177
C. Âkit ülkelerdeki uygulama.....	179
1. Alman Hukuku.....	179
a. Genel Olarak	179
b. Alman Hukukunda CMR'ye tabi taşımalarda rücu zamanaşımı sorunu	180
2. İngiliz Hukuku	184
3. Avusturya Hukuku	185
4. Belçika Hukuku	186
5. Fransız Hukuku.....	186
6. İtalyan Hukuku	187
7. Felemenk Hukuku.....	187
8. İsviçre Hukuku.....	187
D. Türk Hukukundaki yaklaşımlar ve Türk Mahkemelerinin uygulamaları.....	188
1. Genel olarak	188
2. Türk Hukukunda CMR m.34'teki şartlar oluşmadan CMR m.37 ila 40 hükümlerinin uygulanacağı yönündeki görüşler.....	188
3. Türk Hukukunda CMR m.34'teki şartlar oluşmadan CMR m.37 ila 40 hükümlerinin uygulamayacağı yönündeki görüşler	191
E. Türk Hukuku açısından sorunun tespiti.....	198
F. Taşıyıcılar arası rücu ilişkilerinde uygulanabilecek görüşler ve bu görüşlere ilişkin değerlendirmeler	200
1. CMR m.34 hükmündeki şartların denetlenmeden müteakip taşıma hükümlerinin bütün alt taşımalara doğrudan uygulanması.....	201
a. Genel olarak	201

b. Olumlu yanları	201
c. Çözülmesi gereken sorunlar	202
aa. Yalnızca ulusal düzeyde taşıma gerçekleştiren taşıyıcı	202
bb. Asıl taşıyıcının ara taşıyıcı konumundaki kendi akidine dava açıp açamayacağı sorunu	202
2. Taşıyıcılar arasında rücu ilişkilerinde ulusal hukukun uygulanması (TTK m.855)	204
a. Genel olarak	204
b. Olumlu yanları	206
c. Çözülmesi gereken sorunlar	206
3. Alman Hukukundaki yaklaşım kabul edilerek müteakip taşıma hükümlerine başvurmadan CMR'nin uygulanması....	208
a. Genel olarak	208
b. Rücu davasında davacı	209
c. Davalı	212
d. Zamanaşımı	212
e. Olumlu yanları	213
f. Çözülmesi gereken sorunlar	213
aa. Rücu davasında dava takip yetkisi	213
bb. Rücu davasında zamanaşımı süresinin başlayacağı an	214
4. CMR'ye uygun olarak ve Türk Hukukundaki eğilimleri dikkate alarak taşıyıcılar arası rücu ilişkilerinin düzenlenmesi önerisi	216
a. Genel olarak	216
b. Rücu davasında davacı	217
c. Rücu davasında davalı	218
d. Rücu davasında zamanaşımı	219
e. Olumlu yanları	222
f. Çözülmesi gereken sorunlar	223
KAYNAKÇA	225